B. Ożóg oponował, iż ten Zachodni materializm wcale taki racjonalny nie jest, gdyż niesie wiele tysięcy ofiar w dziejach jako wyników spłat długów.

Siemek mówił, że jednak nie są to konieczne następstwa integracji ufundowanej na ekonomicznym szkielecie. Owe konsekwencje to sprawa pewnego porządku politycznego. Model gospodarki zachodnioeuropejskiej to rozumne korygowanie nierówności wyrosłych z żywiołowego rozwoju procesów gospodarki kapitalistycznej.

Dr K. Kilian przypomniał, że model amerykański jest modelem światopoglądowym, zaś model europejski – modelem ideologicznym. To Europa wynalazła wojny religijne.

Prof. M. Siemek wyraził przekonanie, że wojny religijne były, ale się skończyły. Mówił o J. Rawlesie, teoretyku nowoczesnego ładu politycznego, który jest jednocześnie ładem zbudowanym na trwałych podstawach etycznych. Nowoczesność europejska to stopniowe uświadamianie sobie tego faktu, że tu właśnie były wojny religijne, to próba przekreślenia podstaw, z których coś takiego mogłoby się jeszcze w przyszłości wyłonić. Zespół urazów, który nam towarzyszy i oby nie przestał towarzyszyć w formie ostrzeżeń. Model amerykański pod względem religijności jest bardziej atrakcyjny, gdyż wynika z własnej samoanalizy naszej własnej pamięci europejskiej.

Katarzyna M. Cwynar

IV Międzynarodowa Konferencja Filozofów Krajów Słowiańskich: *Byt i powinność. Status i funkcje wartości* (29 V–1 VI 2003 r.)

IV Международная конференция философов славянских стран: Бытие и необходимость. Статус и функции ценностей (29 V–1 VI 2003 г.)

Kolejne, międzynarodowe sympozjum filozoficzne zorganizowane przez Instytut Filozofii Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Redakcję Pisma Filozofów Krajów Słowiańskich „ΣΟΦΙΑ”, przy współudziale Wydziału Filozofii Uniwersytetu im. Miecznikowa w Odessie i Katedry Filozofii Uniwersytetu w Preszowie, odbyło się w dniach 29 maja–1 czerwca 2003 r. w ośrodku konferencyjnym w Boguchwale. Patronat honorowy konferencji objął Marszałek Województwa Podkarpackiego. W obradach udział wzięli filozofowie z Ukrainy, Białorusi, Czech, Słowacji, Litwy, Serbii i Polski. Łącznie wygłoszono 67 referatów.

Uczestników i Gości tradycyjnie doniosłym dźwiękiem miniatury Dzwonu Nowogrodzkiego w imieniu Instytutu Filozofii UR powitał dyrektor Instytutu – prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz, zaś w imieniu Wydziału Filozofii ONU im. Miecznikowa w Odessie – dziekan – prof. Aleksandr Czajkowski. Obrady konferencji otworzył JM Rektor UR – prof. dr hab. Włodzimierz Bonusiak.

Otwarcie konferencji, od lewej: prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz, prof. Aleksandr Czajkowski, JM Rektor UR - prof. dr hab. Włodzimierz Bonusiak, prof. dr hab. Stanisław Jedynak (Fot. E. Wójcikiewicz)

Podczas sesji plenarnej pierwszego dnia obrad podjęta została problematyka dotycząca zagadnień systemu wartości w jednoczącej się Europie, eurorecentywizmu oraz historyczno-filozoficznego ujęcia wartości. Sesji przewodniczył **prof. dr hab. Stanisław Jedynak** (Polska – UMCS Lublin). Referaty wygłosili: **prof. dr hab. Maria Szyszkowska** (Polska – Uniwersytet Warszawski) *Wartości w jednoczącej się Europie*; **prof. dr hab. Czesław Głombik** (Polska – UŚ Katowice) *Wartościowanie w procesach poznania historyczno-filozoficznego*; **Prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc.** (Słowacja – PU Prešov) *Metafyzika a hodnoty*; **prof. dr hab. Józef Bańka** (Polska – UŚ Katowice) *Eurorecentywizm i kształtowanie kultury duchowej Europy*; **Prof. PhDr. Jan Zouhar, CSc.** (Czechy – Masarykova univerzita Brno) *Hodnoty a dějiny*.

W piątek 30 maja, obradom plenarnym przewodniczył **проф. Александр В. Чайковский** (Ukraina – Uniwersytet Odessa) oraz **prof. dr hab. Karol Bal** (Polska – Uniwersytet Wrocławski). **Prof. dr hab. Karol Bal** wygłosił również referat na temat: *Jak możliwa jest relatywność wartości*? Kolejne wystąpienia, po których podjęto dyskusję, oscylowały wokół następujących zagadnień: **проф. Авенир И. Уёмов** (Ukraina – Uniwersytet Odessa) *Системное представление ценностей и его анализ*; **prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz** (Polska – Uniwer-

sytet Rzeszowski) *Wartości czyli obowiązywanie i powinność jako momenty bytowe kultury*; **Prof. PhDr. František Mihina, CSc.** (Słowacja – rektor PU Prešov) *Axiologicke vychodiska filozofie Ch. S. Peircea*; **prof. dr hab. Stanisław Jedynak** (Polska – UMCS Lublin) *Główne wartości społeczne w ujęciu Mykyty Szapowała.*

Po sesji plenarnej, obrady kontynuowano w czterech sekcjach:

Sekcja A: Wartości i ich status

Sekcja B: Wartości i historia

Sekcja C: Człowiek wobec wartości

Sekcja D: Wartości a człowiek i społeczeństwo.

W ramach **sekcji A** (Wartości i ich status), której przewodniczyli: **prof. dr hab. Jadwiga Mizińska** (Polska – UMCS Lublin), **проф. Мария Д. Култаева** (Ukraina – Uniwersytet Charków) oraz **prof. dr hab. Henryk Pisarek** (Polska – Uniwersytet Wrocławski) referaty wygłosili: **prof. dr hab. Henryk Pisarek** (Polska – Uniwersytet Wrocławski) *Svetozen Marković (1846–1875) o istocie i funkcjach wartości*; **dr hab. Aleksy Mołczanow** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Byt logiczny – znak – powinność*; **проф. Мария Д. Култаева** (Ukraina – Uniwersytet Charków) *Аксиологический конструктивизм, или кое-что об опыте переоценки всех прежних ценностей*; **dr Zofia Majewska** (Polska – UMCS Lublin) *Próba typologii doświadczenia aksjotycznego*; **mgr Włodzimierz Zięba** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Dekonstrukcja wartości*.

Fot. E. Wójcikiewicz

Sekcji B (Wartości i historia) przewodniczyli: **prof. dr hab. Stanisław Jedynak** (Polska – UMCS Lublin), **Prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.** (Słowacja – PU Prešov) oraz **prof. dr hab. Józef Dębowski** (Polska – UWM Olsztyn). Referaty zaś wygłosili: **Mgr. Pavol Labuda** (Słowacja – UMB Banská Bystrica) *Platónova idea dobra a problematika metafyzickej korelácie medzi bytím a myslením*, **dr Przemysław Paczkowski** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Arystotelesowska koncepcja wiedzy praktycznej*, **ks. dr Krzysztof Bochenek** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Filozofia średniowieczna wobec problematyki wartości*, **prof. dr hab. Roman Kozłowski** (Polska – UAM Poznań) *Kantowska koncepcja wolności*.

W **sekcji C** (Człowiek wobec wartości) pod przewodnictwem **prof. dr hab. Haliny Romanowskiej-Łakomy** (Polska – UWM Olsztyn), **проф. Петро М. Кралюка** (Ukraina – OA w Ostrogu) i **prof. dra hab. Stefana Symotiuka** (Polska – UMCS Lublin) wystąpienia prelegentów dotyczyły następujących zagadnień: **prof. dr hab. Dionizy Tanalski** (Polska – WSP TWP Warszawa) *Pytanie o wartość człowieka w epoce postindustrialnej*; **dr Grażyna Żurkowska** (Polska – UMCS Lublin) *Czy miarą wartości jest człowiek?*; **Prof. PhDr. Ján Šlosiar, Csc.** (Słowacja – UMB Banská Bystrica) *Existenc ály vo filozofickej antropológii*; **prof. dr hab. Halina Romanowska-Łakomy** (Polska – UWM Olsztyn) *O stawaniu się Nowego Człowieka – skok ku własnej świętości*.

W **sekcji D** (Wartości a człowiek i społeczeństwo), której przewodniczyła **Prof. PhDr. Olga Sisáková, CSc.** (Słowacja – PU Prešov) oraz **prof. dr hab. Lesław Hostyński** (Polska – UMCS Lublin) podjęto dyskusję, nawiązując do następujących kwestii: **dr Jacek Breczko** (Polska – AM Białystok) *Poglądy historiozoficzne Czesława Miłosza*, **проф. Рудольф Мирский** (Ukraina – Politechnika Lwowska) *Статус и функции общечеловеческих ценностей в процессе изучения Холокоста*; **Prof. PhDr. Olga Sisáková, CSc.** (Słowacja – PU Prešov) *Patrí indiferentizmus do axiosféry?*; **dr Tomasz Kozłowski** (Polska – Uniwersytet Warszawski) *Filozofia wolności jako filozofia człowieka w myśli słowiańskiej*.

Odmienne poglądy inspirowały żywe dyskusje i były powodem głębszych przemyśleń i poszukiwania nowych rozwiązań. Wartości bowiem to klucz do zrozumienia kultury duchowej. Zrozumienie zaś tej ostatniej ma znaczenie szczególnie w dobie przemian kulturowych i cywilizacyjnych.

Dzień drugi obrad zakończyła debata „Okrągłego Stołu Filozofów Krajów Słowiańskich” na temat: *Wartości i ich systemy a Unia Europejska i procesy globalizacji*. Dyskusję prowadził i słowo wstępne wygłosił **prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski). Głos w dyskusji zabrało większość uczestników konferencji prezentując swoje stanowiska.

Uczestnicy obrad IV Międzynarodowej Konferencji Filozoficznej, Boguchwała 29 V–1 VI 2003 r.
Fot. E. Wójcikiewicz

W sobotę 31 maja, do przerwy obiadowej, obrady kontynuowano w pięciu sekcjach. W poszczególnych z nich wystąpiono z następującymi referatami:

Sekcja A (Wartości i ich status): **Doc. PhDr. Anna Ondrejková Csc.** (Słowacja – UMB Banská Bystrica) *Subjektivita a hodnoty*; **dr Witold M. Nowak** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Filozof i jego powinności wobec społeczeństwa - historyczny kontekst zagadnienia*; **ks. dr Ryszard Kozłowski** (Polska – PAP Słupsk) *Koncepcja osoby wobec myślenia wedle bytu a myślenia wedle wartości*, **prof. dr hab. Jadwiga Mizińska** (Polska – UMCS Lublin) *Sukces: wartość czy pseudo-wartość?*; **доц. Лаймуте Якавоните** (Litwa – Uniwersytet Wilno) *Какие ценности единят этику и бизнесс в эпоху постмодерна?*; **др. Бася Никифорова** (Litwa – Uniwersytet Wilno) *Религиозные ценности в процессе глобализации*; **dr Halina Rarot** (Polska – UMSC Lublin) *O powinności urzeczywistniania wartości europejskich*.

Sekcja B (Wartości i historia): **mgr Adam Wojtunik** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *I. Kant i A. Schopenhauer a problem Sein-Sollen*; **Prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.** (Słowacja – PU Prešov) *Reflexie nietzscheho koncepcie prehodnotenia všetkých hodnot v slovenskej filozofii 20. Storočia*; **Mgr. Matej Ferjanc** (Słowacja – UMB Banská Bystrica) *Problematika hodnôt a perspektívne situované bytie vo svete u F. Nietzscheho*; **dr Artur Mordka** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Piękno i jego przedmiot. Zarys koncepcji N. Hartmanna*; **dr Marek Kornecki** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Wartość prawdy w ujęciu M. Heideggera*; **prof. dr hab. Józef Dębowski** (Polska –

UWM Olsztyn) *Wartości i sposób ich istnienia w świetle egzystencjalno-ontologicznych ustaleń Ingardena*; **dr Anna Habrat** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Pojęcie wartości w koncepcji L. Petrażyckiego*.

Sekcja C (Człowiek wobec wartości): **prof. dr hab. Stefan Symotiuk** (Polska – UMCS Lublin) *Aksjologia negatywna*; **проф. Петро М. Кралюк, мгр. Світлана Шевчук** (Ukraina – OA w Ostrogu) *Острозька Біблія як культурно-релігійна цінність у православних слов'янських спільнотах*; **dr hab. Teresa Pękala** (Polska – UMCS Lublin) *Wartości estetyczne w kształtowaniu kultury duchowej współczesnej Europy*; **доц. Наталия В. Радионова** (Ukraina – Uniwersytet Sumy) *Ценностные ориентации и философское общение в контекстах мультикультурных моделей XIX ст.*; **dr Cezary Mordka** (Polska – UMCS Lublin) *L. Kołakowskiego religijne ugruntowanie etyki*; **доц. Эдуард И. Мартынюк** (Ukraina – Uniwersytet Odessa) *Социальные ценности и религия в современной Украине*; **mgr Anna Kryniecka-Piotrak** (Polska – Uniwersytet Warszawski) *Zagadnienie podstawowych wartości w życiu społeczeństw w świetle teorii prawa natury*; **dr Magdalena Żardecka-Nowak** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Metafizyka jako etyka, czyli o bezwzględnym prymacie powinności moralnej przed bytem i poznaniem.*

Sekcja D (Wartości a człowiek i społeczeństwo): **prof. dr hab. Lesław Hostyński** (Polska – UMCS Lublin) *Wartości w świecie konsumpcji*; **доц. Сергей Ф. Клепко** (Ukraina – Uniwersytet Połtawa – prorektor) *Ценности бытия и ценности образования в контексте глобализации*; **dr Krzysztof Kilian** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *O względności niektórych tzw. bezwzględnych wartości (na przykładzie teorii i praktyki poznania naukowego)*; **mgr Agnieszka Iskra-Paczkowska** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Piękno a dobro – zachodzące między nimi relacje*; **mgr Marek Bosak** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Wartości poznawcze i ich rola w kształtowaniu kultury duchowej Europy.*

Sekcja D"a" (Wartości a człowiek i społeczeństwo): **dr hab. Leszek Gawor** (Polska – UMCS Lublin) *Aksjologiczne podstawy cywilizacji*; **dr Marek Głogoczowski** (Polska – PAP w Słupsku) *Upadek ideologii marksizmu i jego wpływ na upadek kultury duchowej narodów słowiańskich*; **проф. Ирина Я. Матковская, доц. Оксана А. Довгополова** (Ukraina – Uniwersytet Odessa) *Историческое бытие и его ценностное оправдание (на метериалах европейской философско-теоретической мысли XVI–XVII вв.)*; **dr hab. Marek Łagosz** (Polska – Uniwersytet Wrocławski) *Problem zasad antropicznych w kosmologii*; **dr Magdalena Michalik** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Wartości a potrzeby*; **dr Jerzy Lepieszkiewicz** (Polska – PAP w Słupsku) *Antyrealizm wartości i wolna wola*; **mgr Beata Guzowska** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Polska kultura narodowa a procesy globalizacji kulturowej (wybrane aspekty)*; **mgr Ryszard Wójtowicz** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Osoba jako wartość moralna w ujęciu Karola Wojtyły*.

W godzinach popołudniowych uczestnicy konferencji, dzięki przychylności Pana Marszałka Województwa Podkarpackiego, mieli możliwość zwiedzenia Muzeum-Zamku w Łańcucie.

Łańcut 31 V 2003 r. (Fot. Elżbieta Wójcikiewicz)

Urozmaiceniem obrad była tradycyjnie uroczysta kolacja. W tym roku odbyła się w podcieniach i ogrodach pałacu w Boguchwale. Wymianie poglądów i uczuć filozofów krajów słowiańskich nadawały szczególną atmosferę blask księżyca i płonące pochodnie. Towarzyszyły im również muzyka i tańce.

Zjazd Filozofów Krajów Słowiańskich zakończyła w dniu 1 czerwca sesja plenarna. Sesji przewodniczył **prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz**. Referaty wygłosili: **проф. Вадим А. Салеев** (Białoruś – Uniwersytet Mińsk) *Духовные ценности в культуре восточных славян*; **prof. dr hab. Aleksander Bobko** (Polska – Uniwersytet Rzeszowski) *Logika bytu a logika dobra*; **проф. Александр В. Чайковский** (Ukraina – Uniwersytet Odessa) *Аксиологические предпосылки в структуре метода*; **prof. dr hab. Henryk Pisarek** (Polska – Uniwersytet Wrocławski) referat **prof. dra hab. Andrija B. Stojkovića** (Jugosławia – Belgrad) pt.: *Jovan Žujović (1856–1936) o statusie i funkcjach wartości* oraz **prof. dr hab. Wiesław Sztumski** (Polska – UŚ Katowice) *Bytotwórcza rola wartości*. Po wygłoszonych referatach, odbyła się jak zwykle dyskusja na podjęte w nich tematy.

Po krótkiej przerwie przewodniczący poszczególnych sesji plenarnych oraz sekcji dokonali podsumowania odbytych w nich dyskusji. Obrady zakończył,

dziękując uczestnikom konferencji za przybycie i udział w obradach oraz dokonał zamknięcia konferencji, uderzając po trzykroć w dzwon, **prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz.**

Kontynuacja tego typu spotkań jest niewątpliwie istotnym elementem w podtrzymywaniu i kształtowaniu kontaktów naukowych. Umożliwia ona zarówno prezentację, jak i konfrontację stanowisk filozofów poszczególnych krajów słowiańskich oraz daje możliwość wzajemnego rozumienia kultur. Ma to istotne znaczenie, zwłaszcza dla narodów słowiańskich, w czasach, z jednej strony powstawania nowej Europy a z drugiej, nowego podziału politycznego kultur słowiańskich. Rezultaty konferencji, w postaci przygotowanych do publikacji tekstów zostaną wydane w formie publikacji książkowej, bądź też na łamach Pisma Filozofów Krajów Słowiańskich „ΣΟΦΙΑ". Jako wymierny efekt, zapewne znajdą miejsce w pamięci późniejszych pokoleń, zapisując kolejne karty w dziejach filozofii krajów słowiańskich.

Włodzimierz Zięba

Filozofowie Krajów Słowiańskich przy okrągłym stole (30 V 2003 r.)

Философы славянских стран за круглым столом (30 V 2003 г.)

Drugiego dnia – 30 maja 2003 roku – IV Międzynarodowej Konferencji Filozofów Krajów Słowiańskich ***Byt i powinność. Status i funkcje wartości*** odbyła się debata „Okrągłego Stołu Filozofów Krajów Słowiańskich", której tematem były: ***Wartości i ich systemy a Unia Europejska i procesy globalizacji***. Dyskusji przewodniczył i słowo wstępne wygłosił prof. A. L. Zachariasz (UR Rzeszów). Mówił o ludzkości zmierzającej ku zjednoczeniu, ale i podzielonej konfliktami, kryzysie postaw wobec wartości. Rozważał możliwości pojawienia się nowego **człowieka europejskiego** w sytuacji, gdy Europa przeobraża się aksjologicznie. Po nim głos zabierali, jak następuje: prof. B. Andrzejewski (UAM Poznań). który wyraził nadzieję, iż w zjednoczonej Europie znajdzie się miejsce dla **polskiej filozofii**, która była pragmatyczna, humanistyczna i zawsze świadomie dążyła do **syntezy teorii i praktyki**. Prof. PhDr. J. Zouhar, CSc. (Czechy – Masarykova univerzita Brno) mówił o problemie **teleologii** dziejów **Europy**. Nawiązując do Patočki rozważał możliwość „Europy poeuropejskiej". Prof. S. Symotiuk (UMCS Lublin) wskazał ma siłę Europy, która wyrażała się